

Mark- och miljööverdomstolen

Promemoria om ordning och reda på avfallet

Regeringskansliets remiss dnr M2021/00207

Mark- och miljööverdomstolen lämnar följande synpunkter på förslagen.

Avsnitt 2 – Författningsförslag

I den föreslagna nya tredje punkten i 27 a § förordningen om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd förefaller orden ”för att behandlas” ha kommit med av misstag. Vidare kan det i förslaget till ny lydelse i 29 kap. 41 § andra punkten miljöprövningsförordningen vara mer adekvat att använda ordet ”verksamheten” istället för ”behandlingen”.

Avsnitt 4 – Krav på att behandla avfallet när det inte är motiverat att fortsätta lagra det

I promemorian föreslås införande av en ny bestämmelse i avfallsförordningen, 4 kap. 14 a §. Syftet med bestämmelsen sägs vara att förhindra att avfall flyttas mellan olika platser där det lagras för att undgå krav på behandling. Paragrafen ska ge möjlighet att i varje enskilt fall bedöma hur länge det är lämpligt att avfallet lagras som ett led i att samla in det.

Enligt promemorian ska den som ansvarar för avfallet bedöma om en fortsatt lagring är motiverad. Bedömningen kan sedan granskas av tillsynsmyndigheten. Om denna anser att en fortsatt lagring inte är motiverad kan den förelägga den ansvarige att se till att avfallet behandlas.

Domstolen är i huvudsak positiv till förslaget, men bedömer att tillsynsmyndigheten kan få svårt att tillämpa bestämmelsen. I motiveringen i avsnitt 15.5 nämns bl.a. att behovet av att minska utsläpp genom att begränsa antalet transporter ska beaktas. Enligt domstolens erfarenhet handlar det ofta om förhållandevis stora avfallsmängder, där det istället kan vara t.ex. förhållandet mellan lagrad och omsatt mängd som har betydelse. I förlängningen uppstår frågan om problemet som är tänkt att lösas kommer att hanteras på ett ändamålsenligt sätt.

I andra stycket i den föreslagna bestämmelsen anges att avfallet inte får lagras under längre tid än tre år innan det återvinns eller längre än ett år innan det bortskaffas. Det bör klargöras om och i så fall vilken ytterligare begränsning som avses jämfört med vad som redan anges i 15 kap. 5 a § miljöbalken om när lagring övergår till deponi.

Avsnitt 8 – Försiktighetsmått om hur mycket avfall som får lagras i samband med behandling

I sista stycket i detta avsnitt anges att miljöprövningsförordningen bör kompletteras med visst krav. Domstolen utgår ifrån att det rätteligen är förordningen om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd som bör kompletteras.

Avsnitt 9 – Ordförklaringar i miljöprövningsförordningen

I avsnittet föreslås att det i 29 kap. 1 § miljöprövningsförordningen ska föreskrivas att i kapitlet avses med *behandla avfall, deponi och deponera avfall* detsamma som i 15 kap. miljöbalken. Sedan den 1 augusti 2020 gäller dock ordförklaringarna i miljöbalken inte bara i balkens 15 kapitel, utan i hela balken. Domstolen bedömer därför att det är mer korrekt att ta bort ”15 kap.” från bestämmelsen i miljöprövningsförordningen. Motsvarande ändring bör också övervägas i 1 kap. 2 § avfallsförordningen.

10 – Ekonomisk säkerhet för anmälningsskyldiga miljöfarliga verksamheter

Enligt förslaget ska en ny bestämmelse, 26 kap. 10 a § miljöbalken, införas. Denna ska ge tillsynsmyndigheten möjlighet att vid handläggning av anmälan förelägga en verksamhetsutövare att ställa säkerhet för kostnaderna för det avhjälpande av en miljöskada och de andra återställningsåtgärder som verksamheten kan leda till.

Idag finns motsvarande system för verksamheter som kräver tillstånd. Detta har sin grund i 16 kap. 3 § miljöbalken. Såvitt domstolen känner till tillämpar dock myndigheterna inte i någon större utsträckning den bestämmelsen på annan avfallshantering än deponering. Frågan är i vad mån den tilltänkta bestämmelsen kommer att tillämpas i anmälningssärenden. En bestämmelse av det slag som föreslås kan dock möjligen medföra en ökad benägenhet från myndigheterna att tillämpa såväl den nya som den tidigare bestämmelsen. Oavsett detta bedömer domstolen att det vore värdefullt med tydligare ledning i fråga om när och hur den nya bestämmelsen avses tillämpas.

Domstolen noterar att enligt den föreslagna bestämmelsens tredje stycke *får* säkerhet ställas efter hand. I 16 kap. 3 § sägs istället att säkerheten *kan* ställas efter hand. Om ingen skillnad i sak är avsedd kan det enligt domstolen vara bättre att använda samma ord i båda bestämmelserna. Domstolen vill även lyfta fram att möjligheten att ställa säkerhet efter hand kan förväntas leda till en ökad administrativ börda för tillsynsmyndigheterna.

Avsnitt 14.6 – Konsekvenser för staten

Utredningen har inte närmare utrett eller analyserat förslagets konsekvenser för mark- och miljödomstolarna. Mark- och miljööverdomstolen vill framhålla att det i remissförslag som domstolen får att ta ställning till inte sällan görs bedömningen att konsekvenserna för mark- och miljödomstolarna bör kunna hanteras inom domstolarnas ordinarie

verksamhet. Förslagen får emellertid sammantaget konsekvenser för mark- och miljödomstolarnas arbetsbörda vilket bör beaktas.

Avsnitt 15 – Författningskommentarer m.m.

Generellt är strukturen i 29 kap. miljöprövningsförordningen svåröverskådlig och en översyn av hela kapitlet skulle kunna förenkla tillämpningen. Begrepp som används är ibland otydliga, t.ex. anser domstolen att uttrycket ”i anslutning till” som återkommer i skrivningar om undantag för icke-förorenat material i ett antal bestämmelser kan leda till tillämpningssvårigheter.

Anledningen till att undantag föreskrivs i vissa sammanhang och inte i andra, kan behöva klargöras ytterligare, t.ex. i deponeringsförordningen och i bestämmelser om lagring i miljöprövningsförordningen.

Till sist kan noteras att på två ställen i författningskommentaren till de föreslagna ändringarna av miljöprövningsförordningen anges att det införs undantag från tillståndsplikten, där avsikten enligt författningsförslagen förefaller vara att införa undantag från anmälningsplikten (se under 29 kap. 43 och 70 §§).

I handläggningen av detta ärende har deltagit hovrättslagmannen Ylva Osvald, hovrättsrådet Rikard Backelin och tekniska rådet Kerstin Gustafsson. Föredragande har varit Lina Vogel.

Ylva Osvald

Lina Vogel